

Keuruun kaupungin perusopetuksen ohjaussuunnitelma

SISÄLLYSLUETTELO

1. OHJAUS KEURUUN ESI- JA PERUSOPETUKSESSA	2
2. OHJAUKSEN TOTEUTUS KÄYTÄNNÖSSÄ	4
2.1 Ohjauksen periaatteet vuosiluokilla 0 - 6	4
2.1.1 Ohjaus esiopetuksessa	5
2.1.2 Esiopetuksen ja alkuopetuksen välinen nivelvaihe	6
2.1.3 Ohjaus alakoulussa vuosiluokat 1-2; Koululaiseksi kasvaminen	7
2.1.4 Nivelvaihtö siirryttäessä toiselta kolmannelle tai kolmannelta neljännelle vuosiluokalle opettajan vaihtuessa	10
2.1.5 Ohjaus alakoulussa vuosiluokilla 3-6; Oppijana kehittyminen	10
2.1.6 Yläkouluun siirtymisen nivelvaihe	13
2.2 Ohjaus yläkoulussa	15
2.2.1 Ohjaustoimet vuosiluokilla 7-9	15
2.2.2 Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaihe	20
3. TYÖNJAKO JA VASTUUT	22
4. MAAHANMUUTTAJIEN OHJAUS	27
5. ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN	27

1. OHJAUS KEURUUN ESI- JA PERUSOPETUKSESSA

Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014: 150, 277, 442.) ”Elinikäisen oppimisen ja ohjauksen ensimmäiset askeleet otetaan perusopetuksessa, josta nuori etenee toisen asteen opintojen ja mahdollisten jatko-opintojen kautta kohti täysvaltaista, aktiivista ja vastuullista yhteiskunnan jäsenyyttä.” (Hyvän ohjauksen kriteerit, Opetushallitus, 2014)

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskelunvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014: 150, 277, 442.)

Oikea-aikainen ja suunnitelmallinen ohjaus tukee oppilaiden siirtymistä jatko-opintoihin, ennaltaehkäisee syrjäytymistä ja toisen asteen opintojen keskeyttämistä.

Ohjauksen tehtävänä on tukea oppilasta hänen kehitysvaiheisiinsa liittyvissä asioissa, joilla on merkitystä koulunkäynnin sujumiselle. Ohjaus tukee oppilaan itsenäistymistä ja tasapainoisen persoonallisuuden kehittymistä sekä auttaa häntä käyttämään edellytyksiään ja voimavarojaan siten, että hän selviää mahdollisimman hyvin opiskelustaan peruskoulussa.

Perusopetuksen ohjauksen tavoitteena on lisätä oppilaiden osallisuutta, tasa-arvoa ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Ohjaus muodostaa oppilaan koko opinpolun kestävä jatkumon ja tukee oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun eri vaiheissa koulun sisällä sekä oppilaitoksesta toiseen. Ohjaus on luonteeltaan ennaltaehkäisevää, pitkäjänteistä ja kokonaisvaltaista toimintaa.

Ohjauksen yleisenä tavoitteena on oppilaiden hyvinvoinnin turvaaminen. Tähän liittyy **oppilaiden itsetunnon** vahvistuminen. Jokaisen oppilaan pitää saada koulussa ja opiskelussaan myönteisiä ja onnistumisen kokemuksia. Omien vahvuuksien löytäminen ja niiden vahvistaminen ovat tärkeitä asioita itsetunnolle ja itsetuntemukselle. Koulun aikana oppilaiden itsetuntemuksen kehittymistä tuetaan ja harjoitellaan, mikä auttaa nuorta tekemään itselleen parhaiten sopivia valintoja jatko-opintoja ja elämää varten.

Oppilaanohjaus on opetettava aine, jonka toteutuksesta luokanopettajat ja esikoulunopettajat vastaavat alakoulussa läpäisyperiaatteella, mikäli sille ei ole osoitettu tuntijaossa erillisiä oppitunteja. Vuosiluokilla 7-9 siitä vastaa opinto-ohjaaja. Vaikka päävastuu ohjauksesta on esikoulun- ja luokanopettajilla sekä opinto-ohjaajilla, on laadukkaan ohjauksen varmistamiseksi tärkeää, että jokainen koulussa työskentelevä henkilö pyrkii työssään ohjaukselliseen otteeseen. Oppilasta kuuntelevan ja huomioivan vuorovaikutuksen myötä voidaan parhaiten tulla tietoiseksi oppilaiden yksilöllisistä ohjaustarpeista ja varmistaa että he saavat tarvitsemaansa ohjausta.

Opetussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisällöt sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki eri luokka-asteilla. Lisäksi kaikkien oppiaineiden opetussuunnitelmaan on liitetty ohjaus.

Ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus, jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin, työelämäyhteistyö, sekä työelämään tutustumisen järjestelyt.

Keuruun esi- ja perusopetuksen tavoitteena on mahdollistaa laadukas ohjaus kaikille oppilaille kaikissa kouluissa ja kaikilla luokka-asteilla. Kunnassa on yksi yhteinen ohjaussuunnitelma, jossa määritellään ohjauksen käytännöt kunnan kouluissa. Ohjaussuunnitelma täydentää opetussuunnitelmaa. **Koulut tarkentavat tarvittaessa ohjaussuunnitelmaa lukuvuosittaisen suunnittelunsa yhteydessä.**

Koulun ohjaustyötä säätelevät perusopetuslaki ja opiskeluhoitolaki.

Ohjaussuunnitelmassa on otettu huomioon Oph:n määrittelemät hyvän ohjauksen kriteerit:

Kuvio 1: Teemoja, jotka kuvaavat hyvää ohjausta perusopetuksessa. OPH2014, Hyvän ohjauksen kriteerit.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen liittyvät tavoitteet ja sisällöt on kuvattu *Keuruun kaupungin esi- ja perusopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa 2020-2022*.

Keuruun kaupungissa on laadittu *Oppimisen tuen ja oppilashuollon käsikirja* (hyväksytty sivistyslautakunnassa 19.5.2015 § 21), jossa kerrotaan oppilashuollon toteuttamistavat esi- ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa.

Keuruun kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelman liitteeksi on laadittu *Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät linjaukset Keuruulla*. Asiakirjassa kuvataan kolmiportaisen tuen puitteet esiopetuksesta lukioon.

Ohjaussuunnitelmassa on hyödynnetty Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) raporttia Vaihtoehtoja, valintoja ja uusia alkuja – Arviointi nuorten opintopoluista ja ohjauksesta perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa (2020).

Tämä ohjaussuunnitelma käsittelee ohjausta seuraavista näkökulmista:

- **Aktiivisuuden, osallisuuden ja vastuullisuuden tukeminen**
- **Oppimaan oppimisen ja opiskelutaitojen kehittäminen**
- **Henkilökohtaisen ohjauksen turvaaminen**
- **Koulutukseen ja uravalintoihin liittyvien päätösten tukeminen**
- **Työelämäyhteistyön ja työelämään tutustumisen edistäminen**
- **Kodin ja koulun välisen yhteistyön varmistaminen**
- **Koulun ulkopuolisen ohjausyhteistyön kehittäminen**

2. OHJAUKSEN TOTEUTUS KÄYTÄNNÖSSÄ

2.1 OHJAUKSEN PERIAATTEET VUOSILUOKILLA 0 - 6

Oppilaanohjauksen pääasiallinen tehtävä on koko perusopetuksen ajan tukea yhtenäisen koulupolun eheyttä ja jatkuvuutta. Oppilaanohjausta toteutetaan esikoulussa ja alakoulussa eri oppiaineiden opetuksen sekä koulun muun toiminnan yhteydessä.

Esiopetuksesta alkuopetukseen siirryttäessä oppimisen vaatimukset ja ympäristö muuttuvat. Muutos pitäisi lapsen näkökulmasta katsoen olla pieni, jotta nivelvaihe onnistuisi hyvin. Tämän takia esiopetuksessa on oltava koulumaisia piirteitä, mutta myös alkuopetuksen on oltava esiopetusmaista.

Alakoulussa ohjaus painottuu koululaisuuteen ja ihmisyyteen kasvamiseen sekä oppimaan oppimisen taitojen kehittämiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Oppilas saa myös jo tietoa työelämästä, opiskelumahdollisuuksista sekä eri valintojen merkityksestä. Oppilaan koulupäivä sisältää runsaasti erilaisia ohjaustilanteita, jotka liittyvät mm. kaverisuhteisiin ja siirtymätilanteisiin. Tämän lisäksi oppilasta ohjataan suhtautumaan vastuullisesti koulutyöhön ja tehtäviin. Yhteistyö eri tahojen ja ennen kaikkea kotien kanssa on erittäin tärkeää.

Esi- ja alkuopetuksen yhteisiä piirteitä ovat mm. kuuntelemisen ja keskittymisen taitojen harjoittelu, lyhyekojen tehtävien tekeminen sekä tauot opetustuokioiden välillä.

2.1.1 OHJAUS ESIOPETUKSESSA

KOULUMAISEEN TOIMINTAAN PEREHTYMINEN

Esiopetuksessa oppiminen pohjautuu kannustavaan kokeilemiseen ja leikin sekä ilon kautta tapahtuvaan vuorovaikutukselliseen toimintaan. Oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajattelu yhdistyvät (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 9-10).

Esiopetusvuoden aikana oppimistuokioiden pidentyvä vähitellen, lapsi harjoittelee ja vahvistaa itsenäisiä arjen perustaitoja (mm. pukeminen, riisuminen, syöminen), itsesäätelyn taitoja (pettymysten sietäminen, pinnistely, tunteiden säätely, itsekontrollin hallinta), kognitiivisia taitoja, ohjeiden kuuntelemista ja noudattamista sekä oman toiminnan ohjaamista.

TUEN TARPEIDEN KARTOITUS

Tuen tarpeiden kartoituksessa on Keuruun esiopetuksessa käytössään useita tapoja, joita on kuvattu tarkemmin kunnallisessa esiopetussuunnitelmassa. Esiopetuksen alkuvaiheessa lapselle laaditaan yhdessä huoltajien kanssa henkilökohtainen esiopetuksen oppimissuunnitelma, jossa sovitaan yhteiset tavoitteet ja mahdolliset tukitoimet. Suunnitelma tarkistetaan esiopetusvuoden keväällä tai tarpeen mukaan useamminkin. Esiopetuksessa toteutettavien tuen tarpeiden kartoitusten avulla pyritään ennakoimaan alkuopetuksessa tarvittavia tukitoimia sekä ehkäisemään oppimisvaikeuksien syntyä myöhemmissä opinpolun vaiheissa.

YHTEISTYÖ KODIN KANSSA

Esiopetuksessa huoltajiin pidetään yhteyttä huomattavasti useammin kuin koulussa. Tämä johtuu siitä, että huoltajat saattavat useimmiten lapsensa esiopetukseen. Päivittäisten tapaamisten lisäksi huoltajien kanssa pidetään yhteyttä Wilman välityksellä, sähköpostin, puhelimitse tai muulla tavalla.

2.1.2 ESIOPETUKSEN JA ALKUOPETUKSEN VÄLINEN NIVELVAIHE

Toiminta ja tapa	Toimijat, vastuut, huomattavaa
Esiopetusvuoden kevät	
Esiopetussuunnitelma siirtyy Wilmassa	esikoulun opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja (veo), vanhemmat
Kouluun ilmoittautuminen, kirjallinen ilmoittautuminen	vanhemmat → koulusihteeri koulun johtaja Aamu- ja iltapäivätoiminta esioppilaat huoltajineen saavat tietoa toiminnasta koteihin lähetettävässä kouluun ilmoittautumiskirjeessä, kouluun ilmoittautumisen yhteydessä, paikallislehdessä ja kaupungin nettisivuilla
Tekee luonnoksen luokkajaosta ilmoittautumisten perusteella	rehtori
Esiopetussuunnitelman tarkistuspalaveri: tietoa huoltajille kouluun siirtymisestä - tuen lasten osalta useita palavereja huoltajien kanssa; mm. mietitään kouluun lähtöön liittyviä asioita ja tarvittaessa kuullaan huoltajia mm. eritysluokalle siirtymisestä	esikoulun opettaja huoltajat varhaiskasvatuksen erityisopettaja (veo)
Tietojen siirtäminen erityistä tukea tarvitsevista oppilaista, rehtorin ehdottaman luokkajaan tarkistaminen, tarvittaessa muutosehdotukset - palaveri	varhaiskasvatuksen erityisopettaja (veo) toimintaterapeutti, puheterapeutti, koulupsykologi, pene-psykologi, tk-psykologit, kouluterveydenhoitaja → erityisopettajat → rehtori koollekutsujana veo kerättyään tiedot esikoulujen opettajilta
Tiedonsiirto kaikista luokan oppilaista - palaveri	esikoulun opettaja, koulun erityisopettaja päiväkodeissa kiertävät varhaiskasvatuksen erityisopettajat ja kouluissa erityisopettajat organisoivat yhteistyötä tuen lasten osalta
Lopullisen luokkajaan, päätös erityisluokkasijoitukset	rehtori erityistyöntekijöiden tutkimukset ja lausunnot toimitetaan rehtorille ennen päätöstä
Esiopettajan ja opettajan yhteistyöpalaveri	koollekutsujana esikoulun opettaja tai veo
Pedagogisten asiakirjojen siirtäminen kouluun	Wilma-tietokanta
Kouluun tutustumispäivä tuleville koululaisille	koulut ilmoittavat tuleville koululaisille tutustumispäivän ja vastaavat päivän järjestelyistä
1. luokan syksy	
Tiedonsiirto erityistä tukea tarvitsevista luokan oppilaista - palaveri	luokan erityisopettaja antaa keräämänsä tiedot luokanopettajalle

Toiminta ja tapa	Toimijat, vastuut, huomattavaa
Palaute 1. luokan oppilaista - puhelu tai palaveri	Tarvittaessa luokanopettaja ottaa yhteyttä oppilaidensa esikoulun opettajiin Huom! Tiedonsiirtoluvan varmistaminen vanhemmilta tutustumisvartissa

2.1.3 OHJAUS ALAKOULUSSA VUOSILUOKAT 1-2; KOULULAISEKSI KASVAMINEN

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle. Ohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammateista. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014: 151.)

Oppilas harjoittelee niitä koulunkäynnin ja oppimisen perusvalmiuksia, joita hän tarvitsee läpi elämän. Oppilaan motivaation herättäminen koulunkäyntiin on tärkeää, koska lapsi on innokas aloittaessaan koulutiensä. Hänellä on halua ja valmiuksia oppia uusia asioita. Oppilaanohjauksella toteutetaan vuosiluokkien 1-2 aikana pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja.

Ohjaus alkuopetuksessa on opiskelun käytännön tukemista: valintojen ja ratkaisujen avustamista, opiskelutaitojen opettamista, suunnitelmien ja aikataulujen laadintaa yhdessä oppilaiden kanssa yms. Lisäksi ohjauksella on keskeinen rooli sosiaalisten- ja tunnetaitojen oppimisessa. Näitä taitoja vahvistetaan päivittäisissä ohjaustilanteissa sekä ryhmän opetuksessa.

Keskeistä 1.-2. luokilla on lukemisen, kirjoittamisen, laskemisen ja oppimaan oppimisen perustaidot. Näitä taitoja vahvistetaan harjoittelemalla, riittävällä tuella, erityisopetuksella, puheopetuksella, oppilaantuntemuksella ja henkilökohtaisilla tavoiteasetteluilla.

AKTIIVISUUDEN, OSALLISUUDEN JA VASTUULLISUUDEN TUKEMINEN

Oppilaan aktiivisuus, osallisuus ja vastuullisuus suhteessa omaan oppimiseensa:

- Osaamisen tavoitteita tehdään jo alaluokilta lähtien näkyväksi.
- Oppilasta ohjataan harjoittelemaan tavoitteiden asettamista itse.
- Yhdessä etsitään keinoja päästä tavoitteisiin.
- Oppilasta ohjataan ottamaan kasvavaa vastuuta omasta koulutyöstään, tehtävistä ja tavaroista.
- Oppilaalle annetaan ohjaavaa ja kannustavaa palautetta.

Oppilaan aktiivisuus, osallisuus ja vastuullisuus omassa lähiympäristössään:

- Kiinnitetään huomiota oppilaan vaikutusmahdollisuuksiin.
- Tavoitellaan työskentelyssä rohkaisevaa ja kokeilevaa ilmapiiriä, jossa on tilaa oppilaiden ideoille ja toiveille.
- Päivittäisissä tilanteissa kiinnitetään huomiota oppilaan näkökulman kuulemiseen.

- Erilaisten pienten tai isompien päätösten teossa oppilaille annetaan ikätasoisesti mahdollisuuksia esim. äänestämiseen tai muilla tavoin mielipiteen ilmaisemiseen.
- Oppilaskuntatoiminta mahdollistaa vaikuttamisen hallituksen jäsenenä tai viemällä ajatuksia eteenpäin oman luokan oppilaskuntaedustajan kautta.
- Oppilaille annetaan vastuutehtäviä koulun arjessa, tapahtumissa ja juhlissa

Osallisuutta tuetaan tekemällä jo alakoulun alaluokilta lähtien näkyväksi oppimisen ja osaamisen tavoitteita, ohjaamalla oppilasta asettamaan niitä itse ja etsimällä yhdessä oppilaan kanssa keinoja niihin pääsemiseksi. Oppilasta ohjataan alaluokilta lähtien vastuullisuuteen antamalla kasvavaa vastuuta koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaalle annetaan ohjaavaa ja kannustavaa palautetta hänen toiminnastaan.

Oppilasta kannustetaan osallisuuteen omassa lähiympäristössään tarjoamalla mahdollisuuksia vaikuttamiseen. Työskentelyssä tavoitellaan oppimisen iloa sekä rohkaisevaa ja kokeilevaa ilmapiiriä. Luokassa annetaan tilaa oppilaiden ideoille ja toiveille. Näin oppilas pääsee tuomaan esiin myös omia mielenkiinnon kohteitaan ja jakamaan niitä muiden kanssa. Päivittäisissä tilanteissa ja keskusteluissa kiinnitetään huomiota oppilaan näkökulman kuulemiseen. Päätöksenteossa annetaan ikätasoisesti mahdollisuuksia esim. äänestämiseen tai muulla tavoin oman mielipiteen ilmaisemiseen.

Oppilaiden osallisuutta ja vastuullisuutta edistetään esim. näiden konkreettisten toimien kautta:

- Oppilaiden mielipiteiden kuuleminen päivittäisissä tilanteissa
- Oppilaita osallistavat toimintamallit päätöksiä tehtäessä (esim. äänestykset)
- Juhlat ja tapahtumat
- Kummitoiminta
- Oppilaskuntatoiminta
- Lasten parlamentti

OPPIMAAN OPPIMISEN JA OPISKELUTAIDOJEN OHJAUS

Koulutyössä käytetään erilaisia ja vaihtelevia työskentely- ja arviointitapoja. Toiminnassa painotetaan yhteistoiminnallista oppimista, kriittisen ajattelun omaksumista, oman oppimisen omistajuutta sekä positiivisen palautteen merkitystä. Oppilaan osallisuutta omaan oppimiseensa tuetaan tekemällä näkyväksi oppimisen ja osaamisen tavoitteet ja etsimällä yhdessä keinoja niihin pääsemiseksi. Tavoitteena on, että oppilas harjaantuu valitsemaan hänelle toimivia ja mieluisia opiskelu- ja työskentelytapoja.

Erilaisiin työtappoihin ja tiedonhankintakeinoihin perehtyminen:

- Yksilö, pari- ja ryhmätyöt, itsetuntemus, tietotekniikka tukena, monipuoliset työtavat, kirjasto ja tiedon kriittinen tarkastelu.

Oppilaan opiskelutaitojen kehittämistapoja/-menetelmät:

- Itsearviointi kehitystason mukaan, opiskelun eteneminen pienin askelin kohti itsenäistä itseohjautuvaa opiskelua, olennaisen asian löytäminen, monilukutaito, selittäminen ja tulkinta

Oppilaan ohjaaminen suhtautumaan vastuullisesti omaan koulutyötä ja -tehtäviä kohtaan:

- Kotitehtävät, palautteen antaminen tehtävistä, järjestyssäännöt, omista ja yhteisistä tavaroista huolehtiminen ja vastuutehtävät

HENKILÖKOHTAISEN OHJAUKSEN TURVAAMINEN

Pyritään antamaan oppilaille aikaa, kohtaamaan heidät aidosti ja kuuntelemaan heitä. Näin rakennetaan vuorovaikutussuhdetta, jossa oppilaat voivat rohkeasti tuoda esille ajatuksiaan ja tarpeitaan.

OHJAUS KOULUTUKSEEN JA URAVALINTOIHIN LIITTYVIEN PÄÄTÖSTEN TUKENA

Huolehditaan riittävästä yksilöllisestä koulunkäynnin tuesta, jotta oppilas saa hyvän alun koulupolulle. Tuetaan perusopetuksessa suoriutumisen sekä valintojen tekemisen kannalta tärkeiden taitojen (esim. sosiaaliset- ja tunnetaidot, itsetuntemus ja itsesäätely) kehittymistä päivittäisissä tilanteissa keskustellen, KiVa-koulu- ja/tai muiden vastaavien materiaalien avulla sekä esim. draaman keinoin.

TYÖELÄMÄYHTEISTYÖ JA TYÖELÄMÄÄN TUTUSTUMINEN

Työelämään tutustumisen tavoitteena on lisätä työnteon arvostusta sekä osaltaan valmentaa oppilasta myöhempiin elämä- ja uravalintoihin. Jo alaluokilla aloitetaan ikätasoisesti tutustuminen oman koulun ja paikkakunnan työ- ja elinkeinoelämään. Työelämään tutustuminen toteutetaan mm. retkien avulla sekä hyödyntämällä koulun henkilökunnan sekä oppilaan lähipiirin osaamista ja vierailuja (ks. yrittäjyyskasvatussuunnitelma).

Työelämään tutustuminen antaa oppilaalle omakohtaisia mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti oman koulunsa, paikkakuntansa ja alueensa työ- ja elinkeinoelämään. Onnistumisen elämykset ja osallisuuden kokemukset tukevat oppilaan kehitystä.

KODIN JA KOULUN OHJAUSYHTEISTYÖ

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohjaa kodin ja koulun yhteistyölle. Kodin ja koulun välinen sujuva yhteydenpito varmistetaan sopimalla yhteydenpidon toimintatavoista yhdessä huoltajien kanssa.

- Koulun sähköisellä ilmoitustaululla ja/tai Wilma-postilla tai muilla tiedotteilla varmistetaan toimialakohtainen yleisinformaatio, mm. toimijoiden yhteystiedot ja työjärjetykset. Luokanopettaja vastaa toiminnan sujuvuudesta.
- Oppilaan oppimisesta ja koulunkäynnistä tiedotetaan huoltajia ja huoltajia kuullaan lasta koskevista asioista. Huoltajilla on mahdollisuus neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä palaverissa opettajan kanssa.
- Yhteyttä pidetään tilannekohtaisesti Wilman, puhelimen, paperisten yhteydenpitovälineiden, koulun/luokan kotisivujen, sähköpostin, vanhempainiltojen sekä tarvittaessa henkilökohtaisten tapaamisten välityksellä.
- Vanhempainilloissa esitellään lukuvuosikohtaisia toiminnan painopisteitä ja järjestämisen periaatteita. Turvallisuuteen liittyvät asiat sekä oppilaskuntatoiminnan ajankohtainen katsaus kuuluvat yhteistoiminnan sisältöön.

- Oppilaiden siirtymisestä seuraavalle luokka-asteelle on laadittu toimintakartta nivelvaiheiden vuosikellon muodossa, mitä käsitellään vuosittain kodin ja koulun yhteistyössä.

KOULUN ULKOPUOLINEN OHJAUSYHTEISTYÖ

Tehdään yhteistyötä paikkakunnan muiden toimijoiden (esim. seurakunnat, harrastustoiminta, kirjasto) kanssa.

2.1.4 NIVELVAIHETYÖ SIIRRYTTÄESSÄ TOISELTA KOLMANNELLE TAI KOLMANNELTA NELJÄNNELLE VUOSILUOKALLE OPETTAJAN VAIHTUESSA

Toiminta ja tapa	Toimijat, vastuut, huomattavaa
Syksy	
Tiedonsiirto erityistä ja tehostettua tukea tarvitsevista luokan oppilaista - Palaveri	Erytisopettaja ja alkuopettaja antavat alkutiedot seuraavalle luokanopettajalle
Tehostettua ja erityistä tukea saavan oppilaan pedagogisen tuen tarpeen ja pedagogisten asiakirjojen päivittäminen (HOJKS, oppimissuunnitelma)	Vastaanottava luokanopettaja on palaverin koollekutsuja
Tiedonsiirto kaikista luokan oppilaista, tukitoimien suunnittelu tukea tarvitseville. Luokkapalavereita pidetään tarvittaessa.	Monialainen oppilashuolto; mukana kouluterveydenhuolto, koulupsykologi, koulukuraattori

2.1.5 OHJAUS ALAKOULUSSA VUOSILUOKILLA 3-6; OPPIJANA KEHITTYMINEN

Vuosiluokilla 3–6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman kouluyhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014: 277.)

Vuosiluokkien 3-6 aikana oppilaanohjauksen avulla oppilasta ohjataan yhä itsenäisempään ja vastuullisempaan käyttäytymiseen koulutyössä ja tehtävien tekemisessä. Oppilaan tiedonhankinnan valmiuksia kehitetään, minkä lisäksi ammatteihin ja työelämään tutustumista jatketaan. Ohjauksen tavoitteena on myös oppilaan oma-aloitteisuuden kehittäminen. Päivittäisissä ohjaustilanteissa vahvistetaan edelleen myös sosiaalisia- ja tunnetaitoja.

AKTIIVISUUDEN, OSALLISUUDEN JA VASTUULLISUUDEN TUKEMINEN

Oppilaan aktiivisuus, osallisuus ja vastuullisuus suhteessa omaan oppimiseensa:

- Osaamisen tavoitteet tehdään näkyväksi.

- Oppilasta ohjataan asettamaan tavoitteita myös itse.
- Etsitään yhdessä keinoja päästä tavoitteisiin.
- Oppilasta ohjataan ottamaan kasvavaa vastuuta omasta koulutyöstään, tehtävistään ja tavaroistaan.
- Oppilaalle annetaan ohjaavaa ja kannustavaa palautetta.

Oppilaan aktiivisuus, osallisuus ja vastuullisuus omassa lähiympäristössään:

- Kiinnitetään huomiota oppilaan vaikutusmahdollisuuksiin.
- Tavoitellaan työskentelyssä rohkaisevaa ja kokeilevaa ilmapiiriä, jossa on tilaa oppilaiden ideoille ja toiveille.
- Päivittäisissä tilanteissa kiinnitetään huomiota oppilaan näkökulman kuulemiseen.
- Erilaisten pienten tai isompien päätösten teossa oppilaille annetaan ikätasoisesti mahdollisuuksia esim. äänestämiseen tai muilla tavoin mielipiteen ilmaisemiseen.
- Oppilaskuntatoiminta mahdollistaa vaikuttamisen hallituksen jäsenenä tai viemällä ajatuksia eteenpäin oman luokan oppilaskuntaedustajan kautta.
- Oppilaista valitaan edustajat Lasten parlamenttiin, jonka kautta on mahdollisuus saada ääntään kuuluviin myös kuntatasolla.
- Oppilasta ohjataan kartuttamaan ymmärrystään yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta.
- 4. luokasta alkaen oppilas saa vastuuta koulukummin roolissa.
- Oppilaille annetaan vastuutehtäviä koulun arjessa, tapahtumissa ja juhlissa

OPPIMAAN OPPIMISEN JA OPISKELUTAIDOJEN OHJAUS

Oppimaan oppimisen ja opiskelun taitoja harjoitellaan luokanopettajan johdolla järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Nämä taidot harjaantuvat päivittäisissä ohjaustilanteissa sekä eri oppiaineiden sisällöissä.

Koulutyössä käytetään erilaisia ja vaihtelevia työskentely- ja arviointitapoja. Toiminnassa painotetaan yhteistoiminnallista oppimista, kriittisen ajattelun omaksumista, oman oppimisen omistajuutta sekä positiivisen palautteen merkitystä. Oppilaan osallisuutta omaan oppimiseensa tuetaan tekemällä näkyväksi oppimisen ja osaamisen tavoitteet ja etsimällä yhdessä keinoja niihin pääsemiseksi. Tavoitteena on, että oppilas harjaantuu valitsemaan hänelle toimivia ja mieluisia opiskelu- ja työskentelytapoja. Ohjauksella autetaan oppilasta tunnistamaan eri oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä.

Erilaisiin työtapoihin ja tiedonhankintakeinoihin perehtyminen:

- yksilö, pari- ja ryhmätyöt, itsetuntemus, tietotekniikka tukena, monipuoliset työtavat, kirjasto ja tiedon kriittinen tarkastelu.

Oppilaan opiskelutaitojen kehittämistapoja/-menetelmiä:

- Itsearviointi kehitystason mukaan, opiskelun eteneminen pienin askelin kohti itsenäistä itseohjautuvaa opiskelua, olennaisen asian löytäminen, luetun ymmärtämisen ja monilukutaidon vahvistaminen, selittäminen ja tulkinta

➔ **Ymmärtävän lukutaidon kehittyminen**

Oppilaan ohjaaminen suhtautumaan vastuullisesti omaan koulutyötä ja -tehtäviä kohtaan:

- kotitehtävät, palautteen antaminen tehtävistä, järjestyssäännöt, omista ja yhteisistä tavaroista huolehtiminen ja vastuutehtävät.

HENKILÖKOHTAISEN OHJAUKSEN TURVAAMINEN

Pyritään antamaan oppilaille aikaa, kohtaamaan heidät aidosti ja kuuntelemaan heitä. Näin rakennetaan vuorovaikutussuhdetta, jossa oppilaat voivat rohkeasti tuoda esille ajatuksiaan ja tarpeitaan.

OHJAUS KOULUTUKSEEN JA URAVALINTOIHIN LIITTYVIEN PÄÄTÖSTEN TUKENA

Huolehditaan riittävästä yksilöllisestä koulunkäynnin tuesta. Tuetaan perusopetuksessa suoriutumisen sekä valintojen tekemisen kannalta tärkeiden taitojen (esim. sosiaaliset- ja tunnetaidot, itsetuntemus ja itsesäätely) kehittymistä päivittäisissä tilanteissa keskustellen, KIVa-koulu- ja/tai muiden vastaavien materiaalien avulla sekä esim. draaman keinoin.

Opetuksen yhteydessä tuodaan esille erilaisia uravaihtoehtoja ja tietoa koulutusjärjestelmästä ikätasoisesti.

TYÖELÄMÄYHTEISTYÖ JA TYÖELÄMÄÄN TUTUSTUMINEN

Työelämään tutustumisen tavoitteena on lisätä työn arvoa sekä osaltaan valmentaa oppilasta myöhempiin elämä- ja uravalintoihin. Oppilas tutustuu omakohtaisesti ja monipuolisesti oman koulun, paikkakunnan ja alueen työ- ja elinkeinoelämään.

- Työelämään tutustuminen toteutetaan mm. retkien tai teemapäivien avulla sekä hyödyntämällä koulun henkilökunnan sekä oppilaan lähipiirin osaamista ja vierailuja (ks. yrittäjyyskasvatussuunnitelma).
- Yrittäjyyteen tutustutaan mm. 6.-luokkalaisten yrityskylävierailulla.
- Työelämä tietoa kartutetaan myös eri oppiaineiden (esim. yhteiskuntaoppi, ympäristö- ja luonnontieto) sisällöissä sekä leikkien ja pelien, ammattiesitelmien ja vanhempien työpaikoilla vierailemisen kautta.

KODIN JA KOULUN OHJAUSYHTEISTYÖ

Kodin ja koulun välinen sujuva yhteydenpito varmistetaan sopimalla yhteydenpidon toimintatavoista yhdessä huoltajien kanssa.

- Koulun sähköisellä ilmoitustaululla ja/tai Wilma-postilla tai muilla tiedotteilla varmistetaan toimialakohtainen yleisinformaatio, mm. toimijoiden yhteystiedot ja työjärjetykset. Luokanopettaja vastaa toiminnan sujuvuudesta.
- Oppilaan oppimisesta ja koulunkäynnistä tiedotetaan huoltajia ja huoltajia kuullaan lasta koskevista asioista. Huoltajilla on mahdollisuus neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä palaverissa opettajan kanssa.
- Yhteyttä pidetään tilannekohtaisesti Wilman, puhelimen, paperisten yhteydenpitovälineiden, koulun/luokan kotisivujen, sähköpostin, vanhempainiltojen sekä tarvittaessa henkilökohtaisten tapaamisten välityksellä.

- Vanhempainilloissa esitellään lukuvuosisikohtaisia toiminnan painopisteitä ja järjestämisen periaatteita. Turvallisuuteen liittyvät asiat sekä oppilaskuntatoiminnan ajankohtainen katsaus kuuluvat yhteistoiminnan sisältöön.
- Oppilaiden siirtymisestä seuraavalle luokka-asteelle on laadittu toimintakartta nivelvaiheiden vuosikellon muodossa, mitä käsitellään vuosittain kodin ja koulun yhteistyössä.

KOULUN ULKOPUOLINEN OHJAUSYHTEISTYÖ

Tehdään yhteistyötä paikkakunnan muiden toimijoiden (esim. seurakunnat, harrastustoiminta, kirjasto) kanssa.

2.1.6 YLÄKOULUUN SIIRTYMISEN NIVELVAIHE

Koulunkäynti muuttuu alakoulusta yläkouluun siirryttäessä usealla tavalla. Nuori saa ainakin osittain uudet luokkakaverit, uuden luokanohjaajan/luokanvalvojan ja useita eri opettajia (aineenopettajat), minkä lisäksi koulutuntien määrä kasvaa. Koulutyö yläluokilla on monin tavoin haasteellisempaa ja nuoren täytyykin olla oma-aloitteisempi ja itsenäisempi sekä kantaa vastuuta enemmän omista velvollisuuksistaan.

Koulutuksellisissa nivelvaiheissa avaintekijöitä siirtymisen onnistumiselle ovat yhteistyö, ajoittaminen, tiedottaminen, oppilasta koskevan tiedon siirto sekä mahdollinen tukioppilastoiminta. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tukee opinto-ohjaajan ja opettajien yhteistyö.

Siirryttäessä kouluasteelta toiselle ja muissa siirtymävaiheissa kodin ja koulun yhteistyöhön kiinnitetään erityistä huomiota. Huoltajille tiedotetaan muutoksista, aikatauluista, siirtymään liittyvistä käytänteistä ja järjestetään mahdollisuus tutustua uuteen kouluun ja sen opettajiin/henkilökuntaan. Joidenkin oppilaiden osalta järjestetään yhteistyötapaamiset kodin ja koulun välillä jo ennen 7. luokan alkua.

Toiminta ja tapa	Toimijat, vastuut, huomattavaa
6. luokan syksy	
Tukioppilaiden vierailu luokissa	Tukioppilasohjaaja sopii ajankohdat, tukioppilaat pitävät tunnin
6. luokan kevät	
Kevään aikataulusta tiedottaminen - sähköposti	Rehtori, opinto-ohjaaja tiedottaa = lähettää sähköpostia alakouluille → rehtorit, 6. luokkien opettajat, erityisopettajat, koulukuraattori, koulupsykologi, terveydenhoitaja
Vierailut kaikissa 6. luokissa teemalla muuttuva elämäntilanne, omat vahvuudet yläkouluun välittyvät oppilaiden ajatuksia ja pelkoja, toiveita	Kuraattori, yläkoulun erityisopettaja, opinto-ohjaaja, nuorisotoimi - kuraattori organisoii

Toiminta ja tapa	Toimijat, vastuut, huomattavaa
Pedagogisten asiakirjojen siirtäminen	Wilma-tietokanta
Opinto-ohjaaja on tai erityisopettajan vierailut 6. luokissa tarvittaessa - oppilaisiin tutustuminen ½-1 pv/ luokka -> tietoja käytetään luokkajaossa	Opinto-ohjaaja organisoii, yläkoulun erityisopettaja
Tiedonsiirto oppimista koskevista ja oppilashuollollisista asioista - monialainen asiantuntijapalaveri	Luokanopettaja organisoii, läsnä ko. asioihin liittyvät henkilöt; yläkoulusta mukaan vastaanottava erityisopettaja
Luonnos luokkajaosta koottujen oppilastietojen perusteella	Työryhmä rehtorin johdolla: työryhmässä mukana opinto-ohjaaja, erityisopettaja, kuraattori yläkoulun rehtori vastaa tietojen pyytämisestä, alakoulujen rehtorit niiden toimittamisesta
Erityisopettajan testit: Luetun ymmärtämisen ja kirjoittamisen testaukset kaikille 6. luokkien oppilaille	6. luokkien erityisopettajat
Erityisen tuen päätösten tekeminen/tarkistus, Pedagoginen selvitys - monialaisen ryhmän kokous	Luokanopettaja, monialainen ryhmä (mukana koulukuraattori ja/tai koulupsykologi), alakoulun rehtori tekee päätöksen
Opetuksen kannalta välttämättömän pedagogisen tiedon siirtäminen kaikista luokan oppilaista luokka kerrallaan - alakoulun ja yläkoulun yhteinen kokous - lomake	Yläkoulun rehtori organisoii, opinto-ohjaaja lähettää etukäteislomakkeen luokanopettajille, - 6. luokkien luokanopettajat, alakoulun ja yläkoulun rehtorit tarvittaessa, alakoulun ja yläkoulun erityisopettajat ja erityisluokanopettajat, opinto-ohjaaja, koulupsykologi, koulukuraattori, terveydenhoitajat
Lopullinen luokkajako	Yläkoulun rehtori vastaa - opinto-ohjaaja, erityisopettajat, koulukuraattori
Tuen jatkumisen varmistaminen: Oppimissuunnitelman/hojksin päivitys - palaveri	6. luokan luokanopettaja organisoii - oppilas huoltajat, 6. luokan opettajat, alakoulun erityisopettaja, yläkoulun erityisopettaja
Vanhempainilta tulevien 7. luokkien oppilaiden vanhemmille: tutustuminen yläkoulun toimijoihin	Rehtori vastaa ajankohdan sopimisesta, opinto-ohjaaja järjestelyistä - yläkoulun luokanohjaajat/luokanvalvojat, rehtori, opinto-ohjaaja, erityisopettajat, koulupsykologi, koulukuraattori, terveydenhoitaja
Tutustuminen yläkouluun - tutustumispäivä n. 5 tuntia	Rehtori, tukioppilasohjaaja, opinto-ohjaaja, tukioppilaat, tulevat luokanohjaajat/luokanvalvojat, nuorisopalvelut
Ryhmytymispäivä; tutustuminen tulevaan luokanvalvojaan ja omaan luokkaryhmään	Suunnittelun koordinoija kaupungin nuorisotoimi - kaupungin ja seurakunnan nuorisotoimi, 4H, opinto-ohjaaja, koulukuraattori, tukioppilaat ja tukioppilasohjaaja

Toiminta ja tapa	Toimijat, vastuut, huomattavaa
Dokumenttien siirtäminen alakoulusta yläkoululle: oppimissuunnitelmat, Hojksit, lausunnot ja testitulokset ym. tuen jatkumisen kannalta tarpeellinen tieto	Alakoulun erityisopettajat ja 6.luokkien luokanopettajat huolehtivat papereiden siirtämisestä (rehtorin tekemät päätökset, tarvittavat psykologin lausunnot, 6. luokan oppimissuunnitelmat)
7. luokan syksy	
Ohjauksen toimintatavat ja työnjako yläkoulun aloittamiseen liittyen - palaveri	Opinto-ohjaaja, 7. luokan luokanohjaajat/luokanvalvojat, sekä muu ohjaushenkilöstö
Ryhmytyminen - yhteinen toimintapäivä tai 1,5 päivää	Rehtori, luokanohjaajat/ luokanvalvojat, opinto-ohjaaja, koulukuraattori, erityisopettaja, tukioppilasohjaaja, tukioppilaat
Tiedonsiirto tukea tarvitsevista luokan oppilaista, oppilaiden tilanne yläkouluun siirryttäessä, tarvittavan tuen varmistaminen	Yläkoulun erityisopettajat, oppilashuollon henkilöstö, aineenopettajat, luokanohjaajat/ luokanvalvojat Pedagogiset asiakirjat siirtyvät Wilman kautta

2.2 OHJAUS YLÄKOULUSSA

Vuosiluokilla 7–9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä yläkoulun oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskelunvalmiuksiaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014: 442.)

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvissa siirtymävaiheiden ohjauksessa. Monialaista yhteistyötä tehdään erityisesti myös tehostettua henkilökohtaista ohjausta ja tukea tarvitsevien oppilaiden ja erityisesti syystä koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, muutos OPH-557-2021)

2.2.1 OHJAUSTOIMET VUOSILUOKILLA 7-9

Perusopetuksen päättövaiheessa ohjauksessa korostuu oppilaiden jatko-opintovalintojen ohjaaminen ja niissä tukeminen. Ohjaus ja tuki koulutyössä auttavat oppilaita koulumenestyksessä, jatko-opintoihin pääsemisessä ja opinnoissa selviytymisessä ja niissä etenemisessä. Tärkeitä opittavia taitoja yläkouluissa ovat oman toiminnan arviointi, omien luontevahvuuksien toteutumisen vahvistaminen, omien

uskomusten kyseenalaistaminen, tavoite ylittää omia mukavuusalueitaan sekä niistä iloitseminen ja toisille kertominen, omista onnistumisista iloitseminen sekä omien kehittämisen alueiden ymmärtäminen ja hyväksyminen. Itsesäätelytaidot, sinnikkyys ja myötätunto tukevat myönteistä ryhmähenkeä. Toivon ylläpitäminen lisää oppilaan resilienssiä.

Keuruun yläkouluissa opinto-ohjauksen tunteja on eri vuosiluokilla seuraavasti:

- 7. lk syyslukukauden aikana yksi tunti viikossa
- 8. lk kevätlukukauden aikana yksi tunti viikossa
- 9. lk koko lukuvuoden aikana yksi tunti viikossa

Opinto-ohjaaja suunnittelee vuosittain ohjauksen toteutusta yhteistyössä luokanohjaajien kanssa. Tärkeitä nivelvaiheita ovat yläkouluun siirtyminen ja jatko-opintoihin hakeutuminen. Oppilaiden ja huoltajien kanssa keskustellaan myös mahdollisuudesta tehostettuun henkilökohtaiseen oppilaanohjaukseen.

AKTIIVISUUDEN, OSALLISUUDEN JA VASTUULLISUUDEN TUKEMINEN

Ohjaus on kaikkien koulussa työskentelevien henkilöiden yhteistä, jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa oppilaan oppimisen, kasvun ja kehityksen tueksi. Oppilas on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva jäsen, joka arvioi omaa oppimistaan ja toimintaansa. Opetushenkilöstö hyödyntää työssään ajantasaista tietoa oppimisen lainalaisuuksista ja ikäkausittaisista kehitysvaiheista sekä toisaalta yhteiskunnan, työelämän sekä koulutusrakenteiden kehitykseen liittyvää tuntemustaan.

Karvin (2020) raportin mukaan peruskoulussa kiusatut kokivat saaneensa muita vähemmän tukea ja ohjausta jatko-opintojen ja uravalintojen suunnitteluun. Kiusaamiskokemukset heijastuvat myös perusopetuksen jälkeisiin opintoihin kiinnittymiseen. Siksi toimet oppilaiden hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistämiseksi ja kiusaamisen ehkäisemiseksi ovat erittäin tärkeitä.

- Omaan luokkaryhmään ja kouluyhteisöön tutustuminen ja niissä vaikuttaminen.
- Vastuun ymmärtäminen ryhmässä ja kouluyhteisössä (säännöt, sopimukset, luottamus).
- Vuorovaikutus- ja sosiaalisten taitojen kehittyminen ja niiden merkityksen ymmärtäminen.
- Elämänhallintataitojen opettelu.
- Yhteisöllisen oppilashuollon keinoin aktiivisuuden, osallisuuden ja vastuullisuuden tukeminen.

Oppilaanohjauksessa ja aineenopetuksessa kerrataan sitä, miten kussakin oppiaineessa opiskellaan ja harjoitellaan sitä. Opinto-ohjaaja ja aineenopettajat tekevät yhteistyötä.

- Tavoitteiden asettaminen omalle koulutyölle, tulosten seuranta ja tarpeellisten muutosten tekeminen. Virhe on usein oppimisen siemen.
- Vastuu omasta koulutyöstä.
- Opiskeluun ja itseluottamukseen vaikuttavien tekijöiden huomioiminen.
- Itsesäätelytaitojen oppiminen.
- Sinnikkyuden merkitys opiskelussa.

HENKILÖKOHTAISEN OHJAUKSEN TURVAAMINEN

Karvin (2020) raportin mukaan mitä useammin nuori oli käynyt kahdenkeskisiä keskusteluja opinto-ohjaajan kanssa, sitä paremmaksi itsetunnon sekä tiedonhankinta- ja päätöksentekotaitojen kehittyminen koettiin. Erityisesti silloin kun on vaikeuksia valintojen ja päätösten tekemisessä, yksilölliset keskustelut opinto-ohjaajan kanssa ovat tärkeitä. Ohjaus näyttää jäävän puutteelliseksi erityisesti niiden nuorten kohdalla, jotka hyötyisivät siitä eniten (esim. heikosti koulussa menestyvät, koulukielteiset, kiusatut oppilaat)

- Opinto-ohjaaja tarjoaa mahdollisuuden henkilökohtaisiin tai pienryhmäkeskusteluihin niin monta kertaa kuin on tarvetta. Keskusteluihin voivat osallistua myös huoltajat tai muu koulun henkilöstö.

Tukea tarvitsevat oppilaat

Ohjauksen tavoitteena on, että tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamus, itsearviointi- ja oppimaan oppimisen taidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Huomiota kiinnitetään oppilaan arjenhallinnassa, opintojen suunnittelu- ja opiskelutaidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin. Näitä taitoja vahvistetaan tarkoituksenmukaisilla ohjauksellisilla toimintatavoilla. Ohjauksella pyritään siihen, että oppilas oppii asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja ottamaan vastuuta opiskelustaan.

Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arvioitaessa oppilaan tarvetta sekä tehostettuun että erityiseen tukeen. Osana pedagogista arviota tai pedagogista selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet ohjaukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin kirjataan myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet.

Päättövaiheen ohjauksessa etsitään yhdessä oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja selvitetään oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen toisella asteella. Perusopetuksen päättövaiheessa tukea tarvitsevalle oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä erityisistä kysymyksistä. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014)

Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus (TEHO)

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9. Tehostetussa

henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa keskeistä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen ja oppilaan ohjaaminen hänelle sopiviin jatko-opintoihin. TEHOn sisällöt muotoutuvat yksilöllisesti oppilaan tarpeiden mukaisiksi.

TEHO on oppilaalle vapaaehtoista. Sen tarvetta voidaan arvioida esim. seuraavien signaalien perusteella:

- poissaolot
- opintomenestys
- muutos opintomenestyksessä
- ulkopuolisuus ryhmässä – vetäytyminen omiin oloihin
- olemus ja käyttäytyminen
- näköalattomuus, alisuoriutuminen

TEHOn tarvetta voi esittää kuka tahansa kouluyhteisössä. Tarpeen arvioinnista ja TEHOn toteutuksesta vastaa opinto-ohjaaja. TEHOa voidaan toteuttaa yhteistyössä eri koulun toimijoiden, esim. erityisopettajan kanssa.

TEHOn myötä oppilaalle syntyy jatko-opintosuunnitelma, joka muodostuu seuraavista asioista:

- Itsetuntemus (omat vahvuudet, kyvyt, osaaminen, kiinnostuksen kohteet, harrastukset, mahdolliset rajoitteet)
- Mahdollisuudet (itselle mahdollisia koulutuksia ja työtehtäviä)
- Toimintasuunnitelma koulutukseen hakeutumisesta, myös vaihtoehtoiset reitit

OHJAUS KOULUTUKSEEN JA URAVALINTOIHIN LIITTYVIEN PÄÄTÖSTEN TUKENA

Karvin (2020) raportin mukaan oppilaille tulisi antaa aineenopetuksen ja opinto-ohjauksen yhteistyönä enemmän tietoa eri oppiaineiden (myös valinnaisaineiden) merkityksestä jatko-opintoihin ja urasuunnitteluun. Opintojen jatkamista ja uravalintoja koskeva pohdinta on jatkumo, jossa oppilaat vähitellen selkiyttävät omaa suuntautumistaan. Nuorille tulisi antaa 7. ja 8.luokilla lisääntyvästi tietoa jatko-opinnoista ja tutustuttaa heidät perusopetuksen jälkeisiin mahdollisuuksiin. Oppilaiden tulisi tiedostaa valintatilanne aiemmin.

Oppivelvollisuus on laajentunut 1.1.2021. Laajentaminen tarkoittaa sitä, että perusopetuksen jälkeen tavoitellaan toisen asteen tutkinnon suorittamista. Mikäli oppilaan valmiudet eivät ole riittäviä suoraan toiselle asteelle, hänelle voidaan suositella tutkintoon valmentavaa (TUVA) koulutusta, oppivelvolliselle tarkoitettua opistovuotta tai erityisoppilaitoksissa toteutettavaa TELMA-koulutusta.

TYÖELÄMÄYHTEISTYÖ JA TYÖELÄMÄÄN TUTUSTUMINEN

Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014: 442.)

Karvin (2020) raportin mukaan TET-jaksojen sisältöä ja toteutusta tulee kehittää menetelmällisesti, jotta ne tukisivat paremmin oppilaiden oppimista, itsetuntemusta sekä jatko-opintojen ja uravalintojen suunnittelua.

- Yrityskylä pelillistetty oppimisympäristö –vierailu (9. luokat)
- Digitaalisten sovellusten hyödyntäminen (TIITUS-tet, Kun koulu loppuu-sivusto)
- TET-jaksojen sijoittuminen eri vuosiluokille:
  - 7 lk: yksi tai kaksi päivää
  - 8 lk: keväällä viisi päivää
  - 9 lk: syksyllä viisi päivää ja alkukeväästä viisi päivää

KODIN JA KOULUN OHJAUSYHTEISTYÖ

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö pohjaa kasvatuskumppanuuteen. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan huoltajien ja koulun henkilöstön tietoista sitoutumista toimia yhdessä nuoren kasvun, kehityksen ja oppimisen parhaaksi. Tämä edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista. Yhteistyön tavoitteena on vahvistaa oppilaan omaa vastuullisuutta ja itsenäisyyttä edettäessä kohti peruskoulun päättövaihetta. Huoltajilla on lastensa ensisijainen kasvatustavastuu ja heillä on lainmukainen velvollisuus huolehtia siitä, että lapsen oppivelvollisuus tulee suoritetuksi. Henkilöstöllä on koulutuksensa antama ammatillinen tieto ja osaaminen sekä virkatehtävänsä mukanaan tuoma kasvatustavastuu.

Karvin (2020) raportin mukaan nuorten kokemuksella vanhempiensa tarjoamasta tuesta oli vahva yhteys kokemukseen itsetuntemuksen, päätöksentekotaitojen ja tiedonhankintataitojen kehittymisestä

Vanhempainillat kouluvuoden aikana	
Syksy	<ul style="list-style-type: none"> • 7. luokkalaisten huoltajien vanhempainilta: Miten koulu sujuu? • Koko koululle tarkoitettu teemavanhempainilta. • 9. luokkalaisten huoltajien ja oppilaiden yhteishakuilta 1-osa.
Kevät	<ul style="list-style-type: none"> • 9. luokkalaisten huoltajien ja opiskelijoiden yhteishakuilta 2-osa: yhteishaun toteutus • 8. luokkalaisten huoltajien vanhempainilta: alustavaa tietoa jatko-opintojen suunnittelun tueksi • Tulevien seiskojojen vanhempien orientaatiotutustuminen luokanohjaajiin ja muuhun henkilökuntaan toukokuussa

KOULUN ULKOPUOLINEN OHJAUSYHTEISTYÖ

Paikallisesti yhteistyötä suunnitellaan ja ideoidaan Iso-N -verkostossa. Iso-N verkostoon kuuluvat kaikki Keuruulla nuorten kanssa toimivat tahot. Verkosto kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

Yhteistyössä toteutettuja toimintoja luokka-asteittain:

- 7. luokka
  - Seiskojojen ryhmäyttäminen yhteistyössä nuorisotoimen kanssa
  - Vierailu nuorisotiloissa

- 8. luokka
  - Turvataitokoulutus nuorisotoimen kanssa
- 9. luokka
  - Keulinkin vierailut, Rekry-messuihin osallistuminen
  - Oppilaitosten vierailukäynnit
  - Koulutuskokeilut
  - Etsivät nuorisotyöntekijät vierailevat luokissa

2.2.2 PERUSOPETUKSEN JA TOISEN ASTEEN NIVELVAIHE

Toiminta ja tapa	Toimijat, vastuut, huomattavaa
7. luokan kevät	
Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus: tarpeen kartoitus 8. luokkaa varten	Opinto-ohjaaja Esityksiä voivat tehdä oppilaat, luokanohjaajat/luokanvalvojat, oppilashuoltohenkilöstö ja huoltajat
Sovitaan ohjauksen lukuvuositarpeet 8. luokalle	Opetus- ja oppilashuoltohenkilöstö
8. luokka	
Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen toteuttaminen siihen valituille oppilaille (yksilöohjaus, pienryhmäohjaus)	Opinto-ohjaaja ja tarvittaessa muut koulun työntekijät, mm. erityisopettaja
Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus: tarpeen kartoitus 9. luokkaa varten	Opinto-ohjaaja Esityksiä voivat tehdä oppilaat, luokanohjaajat/luokanvalvojat, oppilashuoltohenkilöstö ja huoltajat
Opokeskustelu aiheena itsetuntemus, työelämään tutustuminen ja alustavat ajatukset jatko-opinnoista	Opinto-ohjaaja ja oppilas, mahdollisesti myös huoltajat
Sovitaan ohjauksen lukuvuositarpeet 9. luokalle	Opetus- ja oppilashuoltohenkilöstö
9. luokan syksy	
Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen toteuttaminen siihen valituille oppilaille (yksilöohjaus, pienryhmäohjaus)	Opinto-ohjaaja ja tarvittaessa muut koulun työntekijät, mm. erityisopettaja
Keskustelu jatko-opinnoista (keskusteluja käyty jo 8. luokan aikana, jatketaan 9. luokan syksyllä)	Opinto-ohjaaja yksittäisten oppilaiden ja tarvittaessa huoltajien kanssa

Toiminta ja tapa	Toimijat, vastuut, huomattavaa
9. luokkalainen tuen piirissä oleva: Palaveri, jossa tarkistetaan koulunkäynnin tilanne ja lisätuen tarve. Keskustelu jatko-opintosuunnitelmista, tarvittaessa ohjaus kuntoutussuunnitelman laatimiseen	Luokanohjaaja/ luokanvalvoja, erityisopettaja, opinto-ohjaaja, tarvittaessa oppilashuollon henkilöstöä, oppilas itse ja huoltajat Yhteishaun ennakointi Erityisopettaja koordinoi
Tutustuminen toisen asteen koulutukseen; tutustumisia ryhmänä lähiseudun oppilaitoksiin (yleinen tuki)	Opinto-ohjaaja koordinoi
Yksilölliset tutustumiset oppilaitoksiin, koulutuskokeilut tarvittaessa (yleisen, tehostetun tuen ja erityisen tuen oppilaat ja tehostetun oppilaanohjauksen oppilaat)	Opinto-ohjaaja koordinoi perheen kanssa
9. luokan kevät	
Yhteishaku	Opinto-ohjaaja koordinoi ja valvoo oppilaan hakeutumismääräysten täyttymistä
Harkintaan perustuva haku	Tarvittavien liitteiden hankkiminen ja lomake; postitettava ennen haun loppumista - oppilas ja huoltaja - opinto-ohjaaja, koulukuraattori, koulupsykologi, erityisopettaja
Soveltuvuus- ja pääsykokeisiin valmistautuminen; harjoittelu	Opinto-ohjaaja halukkaiden oppilaiden kanssa
Tiedonsiirtolomakkeen täyttäminen jatko-opintoja varten	Erityisopettajat pyytävät tiedonsiirrot oppimisen tuen asiakirjojen osalta, opinto-ohjaaja
Tiedote yhteishaun toteutumisen aikatauluista, kesän ohjausvastuista, oppivelvollisuuden jatkumisesta	Perusopetuksen opinto-ohjaaja laatii, tiedote laitetaan päätötdodistuskansioon;
Asuinkunnan ohjauksen ja tuen palvelut perusopetuksen jälkeen	Etsivän nuorisotyöntekijä ja nivelvaiheen opinto-ohjaaja vierailevat 9-luokissa esittäytymässä ja kertomassa palveluista.
17-vuotiaat, jotka eivät ole saaneet perusopetusta päätökseen.	Perusopetuksen opinto-ohjaaja/Nivelvaiheen opinto-ohjaaja ohjaa suorittamaan perusopetus loppuun aikuisten perusopetukseen.
9. luokan jälkeinen kesä	
Yhteisvalinnan tulosten selvittyä jatko-ohjaus niille, jotka ovat jääneet vaille opiskelupaikkaa	Peruskoulun opinto-ohjaaja koordinoi; puhelinkeskustelu, tapaaminen tarvittaessa, oppilas huoltajineen
Opiskelupaikan vastaanottamisen valvonta	Peruskoulun opinto-ohjaaja tarkistaa ja ohjaa tarvittaessa
9. luokan jälkeinen syksy siihen asti kunnes nuori täyttää 18 vuotta	
Opiskelun aloittamisen valvonta	Peruskoulun opinto-ohjaaja tarkistaa ja ohjaa tarvittaessa. Vastuu siirtyy nivelvaiheen opinto-ohjaajalle elokuun lopussa OPH:n ilmoittamana päivänä

Toiminta ja tapa	Toimijat, vastuut, huomattavaa
Opetuksen kannalta välttämättömien tietojen siirtäminen toiselle asteelle - lähioppilaitosten tiedonsiirtopalaverit	Peruskoulun opinto-ohjaaja, nivelvaiheen opinto-ohjaaja, erityisopettajat, koulukuraattori, koulupsykologi
Koonti jatko-opintoihin sijoittumisesta ja tilastojen teko Opintopolusta	Nivelvaiheen opinto-ohjaaja
Ilman opiskelupaikkaa olevien ohjaus	Päävastuu nivelvaiheen opinto-ohjaajalla, monialainen yhteistyö (mm. etsivä nuorisotyö, psykiatrinen sairaanhoitaja, sosiaalitoimi). Nivelvaiheen opinto-ohjaaja ohjaa nuorta soveltuvaan koulutukseen ja muihin palveluihin
Opinnot keskeytyneet toisella asteella; asuinkuntaan tulevat ilmoitukset Valpas-palvelun kautta	Ilmoitukset osoitetaan nivelvaiheen opinto-ohjaajalle
Nuori ei ole saanut opiskelupaikkaa kahden kuukauden kuluessa; nuorelle osoitetaan opiskelupaikka	Jos soveltuvaa koulutusta ei löydy, nuorelle osoitetaan koulutuspaikka (Valma, Tuva, Telma). Nuorta ja huoltajaa kuullaan ennen päätöstä. Sivistysjohtaja päättää.

3. TYÖNJAKO JA VASTUUT

REHTORI

- luo ohjauksen toimintamahdollisuudet/ -edellytykset
- tukee ohjauksen suunnittelua ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken
- järjestää ohjaukseen riittävät voimavarat ja varmistaa, että oppilaiden oikeus henkilökohtaiseen ohjaukseen toteutuu
- päättää vuosittain toteutuvat valinnaisaineryhmät ja laatii lukujärjestykset
- vastaa luokkajaoista ja tekee luokkasiirrot tarvittaessa
- vastaa tarvittavan tiedotuksen järjestämisestä päättöarviointiin ja jatko-opiskelumahdollisuuksiin sekä yhteisvalintaan vaikuttavista asioista oppilaiden huoltajille
- osallistuu tarvittaessa ohjaushenkilöstön ja huoltajien kanssa niiden opiskelijoiden ohjaukseen, joilla on erityisiä vaikeuksia oppimisessa
- osallistuu koulukohtaiseen, yhteisölliseen oppilashuoltotyöhön
- huolehtii ja järjestää perusopetuksen nivelvaiheessa tarvittavan tiedon siirtymiseen 1.-6. luokilta ylemmille vuosiluokille
- mahdollistaa työelämään tutustumisen ja työkaksot sekä oppilaille että opettajille
- vastaa ja tarvittaessa tukee koulukiusaamiseen puuttumista
- tiedottaa oppilashuoltoryhmän työstä opettajakunnalle

OPINTO-OHJAAJA

- on päävastuussa ohjauksen suunnittelusta, koordinoinnista ja toteuttamisesta
- antaa tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta sitä tarvitseville kriteerit täyttävillä oppilaille 8.-9.-luokilla
- pitää oppilaanohjauksen oppitunnit voimassa olevan ops:n mukaan
- antaa yksilö-, ryhmä- ja pienryhmäohjausta
- seuraa ja tarvittaessa ohjaa ja tukee oppilaiden koulunkäyntiä yhteistyössä luokanohjaajien, aineenopettajien ja oppilashuoltoon kuuluvien henkilöiden sekä kodin kanssa
- tekee yhteistyötä aineenopettajien kanssa oppimaan oppimisessa
- ottaa tarvittaessa yhteyttä oppilaan huoltajaan yhteistyössä lv:n kanssa
- suunnittelee ja järjestää TET-jaksot
- tekee yhteistyötä muiden oppilaitosten ja työelämän edustajien kanssa
- esittelee oppilaille jatko-opiskelu ja uranvalintavaihtoehtoja
- ohjaa ja tukee oppilaita koulutuksen nivelvaiheissa
- valvoo oppivelvollisten 9.-luokkalaisten hakeutumisvelvoitteen toteutumista
- osallistuu koulun oppilashuoltotyöhön
- konsultoiva rooli

LUOKANOJAAJA/LUOKANVALVOJA/LUOKANOPETTAJA

- on luokalleen se aikuinen, joka huolehtii yksittäisen oppilaan ja koko luokan jokapäiväisen koulunkäynnin sujumisesta
- luo luokkaansa myönteistä yhteishenkeä ja tekee koulun ja sen toiminnan tutuksi oppilailleen
- puuttuu ongelmiin ja ohjaa tarvittaessa
- on säännöllisesti yhteydessä huoltajiin oppilaiden koulunkäynnin edistymisestä esim. kuukausitiedotteen muodossa
- osallistuu omalta osaltaan valvontoihin
- seuraa oppilaan menestystä yhdessä muiden opettajien kanssa
- kontrolloi ja selvittää oppilaiden poissaolot
- huolehtii koulun asioiden tiedottamisesta oppilaille ja tarvittaessa koteihin
- huolehtii, että oppilaiden rangaistukset tulee suoritettua
- tekee yhteistyötä rehtorin, opinto-ohjaajan, erityisopettajan ja oppilashuoltohenkilöstön sekä kodin kanssa luokkaansa tai yksittäiseen oppilaaseen liittyvissä asioissa

- osallistuu tarvittaessa koulun oppilashuollollisiin kokouksiin

AINEENOPETTAJA

- huolehtii oman oppiaineensa opiskelutekniikan ohjaamisesta ja monipuolisesta opetuksesta
- kertoo oman oppiaineensa opiskelun tarkoituksesta, opiskelupaikoista ja tarpeellisuudesta sekä käytännön sovelluksista
- arvioi säännöllisesti oppilaiden edistymistä ja ohjaa tuen tarpeessa olevat tuen piiriin
- huolehtii, että oppiaineen hylkäämiseen liittyvä varoitus annetaan ajallaan
- informoi ajoissa luokanohjaajaa/ luokanvalvojaa ja opinto-ohjaajaa oppilaan opintomenestymisen muutoksista
- merkitsee poissaolot ja muut merkinnät Wilmaan
- tekee yhteistyötä luokanohjaajan/ luokanvalvojan, opinto-ohjaajan, erityisopettajan ja oppilashuoltoryhmän kanssa
- huolehtii, että luokanohjaaja/ luokanvalvoja on tietoinen oppilaalle annetusta rangaistuksesta
- kannustaa erityisiä lahjakkuuksia
- järjestää oppiaineeseen liittyviä vierailuja mahdollisuuksien mukaan

ERITYISOPETTAJA

- antaa osa-aikaista erityisopetusta oppilaalle, jolla on lieviä oppimis-, keskittymis-, ja/tai sopeutumisvaikeuksia ja joka tarvitsee tukea oppimisvalmiuksiansa parantamiseen
- antaa samanaikaisopetusta yleisopetuksen ryhmässä
- osallistuu koulunkäynnin tuen pedagogisten asiakirjojen laadintaan yhteistyössä oppilaan, huoltajien, aineenopettajien ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa
- tekee yhteistyötä luokanohjaajan/ luokanvalvojan/luokanopettajan kanssa oppilaan oppimisen tukemisessa
- seuraa tukea tarvitsevan oppilaan opiskelutilannetta, antaa henkilökohtaista ohjausta ja tekee osaltaan yhteistyötä huoltajan kanssa
- tekee yhteistyötä opinto-ohjaajan kanssa erityisesti tukea tarvitsevien oppilaiden osalta ja jatko-opintoihin ohjaamisessa
- osallistuu koulun oppilashuoltotyöhön

KURAAATTORI

- perustehtävänsä mukaisesti tukee oppilaan koulunkäyntiä, tukee ja edistää oppilaan sosiaalista hyvinvointia sekä ennaltaehkäisee ongelmien syntymistä ja puuttuu havaittuihin ongelmiin

- toimii tilanteissa, joissa tarvitaan erityistä apua ja tukea oppilaalle tai oppilaan perheelle ja kun opettajalle tai koulun muilla aikuisilla herää huoli oppilaan pärjäämisestä
- toimii konsulttina ja asioiden selvittäjänä eri osapuolten välillä
- toimii sosiaalialan ammattilaisena koulussa, työaluetta mm. poissaolot, koulumotivaatioon liittyvät pulmat, kriisitilanteet, epäsosiaalinen käyttäytyminen (yhteistyössä muiden ammattilaisten kanssa)
- antaa keskusteluapua, kun oppilas tarvitsee aikuista kuuntelijaa ja keskustelijaa
- tukee oppilaan koulunkäyntiä keskustellen oppilaan ja tarvittaessa hänen huoltajiensa kanssa sekä on tarpeen vaatiessa mukana palavereissa
- arvioi oppilaan kokonaistilanteen ja ohjaa tarvittaessa oppilasta eteenpäin avunsaamiseksi
- osallistuu oppilashuoltotyöhön ja sen toiminnan kehittämiseen

Oppilaan tulee päästä kuraattorin luo viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä, kiireellisissä tapauksissa samana tai seuraavana työpäivänä. Käynnit perustuvat vapaaehtoisuuteen.

KOULUPSYKOLOGI

- perustehtävänä on oppilaiden koulunkäynnin ja psyykkisen hyvinvoinnin edistäminen sekä ongelmien ennaltaehkäiseminen yksilö- ja yhteisötasolla
- tarjoaa oppilaalle keskustelutukea, jolla pyritään löytämään välineitä mm. itsetuntemuksen ja elämänhallinnan, motivaation sekä sosiaalisen selviytymisen lisäämiseksi
- tekee tilannekohtaisesti monialaista tiimi- ja verkostotyötä ja yhteistyötä huoltajien kanssa
- neuvoa ja antaa tukea oppilaan oppimiseen, jaksamiseen, keskittymiseen ja psyykkiseen kehittymiseen liittyvissä kysymyksissä oppilaita, oppilaan huoltajia sekä koulun henkilökuntaa
- suunnittelee ja arvioi oppimiseen ja tukitoimiin liittyviä asioita yhdessä opettajien, erityisesti erityisopettajien kanssa
- osallistuu oppilashuoltotyöhön ja sen toiminnan kehittämiseen

Oppilaan tulee päästä psykologin luo viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä, kiireellisissä tapauksissa samana tai seuraavana työpäivänä. Käynnit perustuvat vapaaehtoisuuteen.

TOISEN ASTEEN OPINTO-OHJAAJA (NIVELVAIHEEN OPINTO-OHJAAJA)

- tekee yhteistyötä yläkoulun opinto -ohjaajan kanssa nivelvaiheissa
- osallistuu yläkoulun vanhempainiltoihin tarvittaessa
- vastaa lisäopetuksen toteuttamisesta Keuruun yläkoulussa
- valvoo peruskoulunsa päättäneiden oppivelvollisuusikäisten nuorten sijoittumista ja ohjaa tarvittaessa
- tarjoaa opinto- ja uraohjausta oppivelvollisuusikäisten ylittäneille
- kerää tilastotiedot jatko-opintoihin sijoittumisesta vuosittain

KOULUNKÄYNNINOHJAAJA

- tukee opettajan kasvatusta- ja opetustyötä opetustilanteissa avustamalla erityistä tukea tarvitsevaa oppilasta opettajan ohjeen mukaan joko luokkatilassa tai joissakin tapauksissa muussa ennalta sovitussa opetustilassa
- tukee opettajan työtä opetustilanteissa olemalla toinen aikuinen silmä- ja käsipari huomaamaan oppilaiden avun tarvetta ja käytännössä heitä avustamaan opettajan ohjeen mukaan hänen apunaan tarvittaessa
- on opettajan apuna varsinkin pienten koululaisten osalta käytännössä valmistautumisessa esimerkiksi hiihto- tai luistelutunneille varusteiden suhteen

MUU HENKILÖKUNTA

- tukee ja toteuttaa koulun kasvatustavoitteita
- osallistuu koulun sisäiseen kasvatustyöhön
- tiedottaa havaitsemistaan työympäristöön ja oppilaiden käyttäytymiseen liittyvistä epäkohdista niistä vastaavalle henkilölle
- vastaa toimenkuvansa mukaan koulutyön sujumisesta

TUKIOPPILAS

- luo iloista ja kannustavaa ilmapiiriä oppilaiden kesellä
- toimii ”silminä ja korvina” oppilaiden joukossa ja viestittää tarvittaessa havaintojaan koulun aikuisille
- tukee 7.-luokkalaisten ja uusien oppilaiden sopeutumista yläkouluun
- edistää omalta osaltaan oppilaskunnan ja opettajien yhteisöllisyyttä

KOTI/HUOLTAJAT

- vastuu oppilaan arjen huolenpidosta: riittävästä levosta, täysipainoisesta ruoasta, sopivista harrastuksista sekä arjen toimivuudesta huolehtiminen
- vastuu oppilaan kasvatuksesta, perusturvallisuudesta ja koulunkäynnistä
- huolehtia omalta osaltaan toimivan yhteistyön sujumisesta ja rakentamisesta kodin ja koulun välillä

4. MAAHANMUUTTAJIEN OHJAUS

Valmistavan opetuksen opettajat vastaavat oppilaidensa ohjauksesta tämän suunnitelman mukaisesti. Luokan- ja aineenopettajat ottavat ohjausvastuun omalta osaltaan maahanmuuttajaoppilaita integroitaessa tai heidän siirtyessään valmistavasta opetuksesta ns. perusluokkaan. Kodin ja koulun välisessä yhteistyössä käytetään tarpeen mukaan tulkkeja apuna.

5. ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Ohjauksen tavoitteiden toteutumista oppilaan näkökulmasta arvioidaan pääasiassa itsearvioinnin keinoin. Sen avulla oppilas jäsentelee ohjaukselle asetettuja yleisiä tavoitteita ja omia tavoitteitaan sekä näiden toteutumista. Itsearviointia toteutetaan esimerkiksi:

- oppiaineiden sisällä tehtävän itsearvioinnin osana (itsearvioinnin kohdentaminen oppisisällön lisäksi esimerkiksi työskentelytaitoihin sekä oman kokemuksen ja tunnetilojen reflektointiin)
- syys- ja kevätlukukaudella tehtävän väliarvioinnin itsearviointiosuuden yhteydessä
- kyselylomakkeilla (esim. 4. ja 6. luokalla toteutettavat kuulumiskyselyt)
- jatkuvana itsearviointina esimerkiksi spontaanien keskusteluiden yhteydessä
- selkeästi alkavien ja päättyvien ohjausprosessien sekä ohjauskeskusteluiden alussa ja lopussa

Ohjaus on yhteistä työtä. Koko koulu ohjaa. Annetun ohjauksen laadun arvioinnissa keskeisessä roolissa on kouluissa työtä tekevien aikuisten itsearviointi ja reflektiivinen työote. Tällöin ohjauksen laatua tarkastellaan ja ohjausta voidaan kehittää jatkuvasti. Yksittäisiä ohjaustilanteita sekä pidempiä ohjausprosesseja on tarpeen tarkastella jälkikäteen omaa toimintaansa sekä kehittymisen kohteitaan arvioiden.

Itsearvioinnin lisäksi toinen ohjauksen laadun arvioinnin keskeinen lähtökohta on oppilailta saatu palaute. Yksittäisten ohjaustilanteiden ja pidempien ohjausprosessien yhteydessä on tärkeää varmistaa, saiko oppilas tarvitsemaansa apua ja tukea. Näin saadaan välitöntä palautetta ohjauksen onnistumisesta. Lisäksi kartoitetaan säännöllisesti oppilaiden kokemuksta saadusta ohjauksesta kyselyillä (esim. kuulumiskyselyt 4. ja 6. luokilla, hyvinvointikyselyt, kouluterveyskyselyt). Myös huoltajille on tärkeää luoda mahdollisuuksia palautteen antamiselle.

Lisäksi vuosittain seurataan indikaattoreita, jotka kuvaavat ohjauksen tilaa:

- Perusopetuksesta suoraan toiselle asteelle siirtyneiden %-osuus (todellinen siirtymä, tilanne esimerkiksi 20.9.)
- Opiskelupaikkaa vaille jääneet perusopetuksen jälkeen (määrä ja %)
- Vaille peruskoulun päättötutkintoa jääneet osuus ikäluokasta.

Muita käytettäviä mittareita ovat toteutuneet koulutukset, osallistujat koulusta koulutuksiin, koulutusten kohderyhmät, kattavuus ja palaute koulutuksista.

Keuruun kaupungin perusopetuksessa ohjauksen erityisinä kehittämis- ja arviointikohteina ovat seuraavat asiat:

- **2019–2021:** Seutukunnallisen / alueellisen yhteistyön kehittäminen
- **2021-2023:** Oppivelvollisuusiän pidentämisen mukanaan tuomat muutokset

Koulutasolla asetetaan tavoitteita vuositasolla, esim. tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyen.